

תוכן העניינים

דין הרגשה	(1)
הרגשה מהי	(2)
כתמים בזמן הזה	(3)
כתמים כגריס ועל בשרה	(4)
כתם על בגד צבוע	(5)
כתם על דבר שאינו מקבל טומאה	(6)
הרגישה ולא ראתה	(7)
עשתה צרכיה	(8)
דם מכה	(9)
שפופרת	(10)
מראות דם	(11)
עד שאינו בדוק	(12)
מפלת	(13)
דם בתולים	(14)
דם חימוד	(15)
גדרי נדה וזבה דאורייתא	(16)
שיטת רמב"ם בימי נדה וזיבה	(17)
חומרת ר' זירא	(18)
דין הפסק טהרה	(19)
בדיקת שבעה נקיים	(20)
פולטת שכבת זרע	(21)
יולדת	(22)
טבילה בזמנה מצוה	(23)
זמן טבילה	(24)
הרחקות	(25)
פרישה	(26)
וסתות	(27)
עונה בינונית	(28)
וסת הגוף	(29)

סיכום: הלכות נדה (רמ"ו)

- (1) דין הרגשה:
- (a) גמ' נז; שמואל, כמה ברייתות לסתור (תשמיש, מי רגלים, בדיקה)
 (i) (תוס' וחז"א: מ"ר היינו הדחף להטיל מ"ר, לא יציאת מ"ר)
 (ii) הרגשת עד או מ"ר, אם יש ודאי דאורייתא, ספק דאורייתא, או רק איסור דרבנן:
 (1) סד"ט: משמע מרמב"ם, רשב"א, ותה"ד דיש חזקה שבא בהרגשה, לכן טמאה ודאי מה"ת
 (2) ערה"ש: טמאה ודאי מה"ת, דיש חזקה שבא בהרגשה
 (3) גר"ז: ספק דאורייתא
 (4) פ"ת בשם כו"פ, סד"ט, חור"ד: בדקה או שמשה או הטילה מ"ר, טמאה מספק דאורייתא
- (b) הרגשה: סימן או סבה?
 (i) תורי"ד: משמע דס"ל סימן
 (ii) רמב"ם: עד שתרגיש ותראה (ואולי ס"ל סימן וגם סבה)
 (iii) מהר"ם לובלין: לרש"י ותוס' הוי סימן
 (iv) סד"ט: לרש"י ותוס' הוי סימן
 (v) חכמ"א: סבה (דרשת שמואל היא במקרה של ודאי מגופה)
 (vi) ערה"ש: סבה, וכן הסכימו כל הראשונים והאחרונים, ודוחה סד"ט
 (vii) רמ"ו: אף דהרבה בזה"ז אומרות שאינן מרגישות, מ"מ יש טמאה מה"ת:
 (1) ע"פ סד"ט דהרגשה אינה אלא סימן
 (2) מרגישות ולא אדעתיהו
 (3) זד"ל הויא הרגשה
 (4) הערה ברשב"א: הרגשה אינה מעכבת אלא מדין ראייה כדרכה, לכן אם שוב נעשה הראיות כדרכן בלי הרגשה, אין צורך להרגשה
- (c) מסקנת נז:-נח.: טמאה מדרבנן בלי הרגשה
 (i) רש"י: הרגישה ולא אדעתה
 (ii) תוס': הואיל וראתה דם נדות
- (d) משנה נח; ר"ע דם ולא כתם
 (i) חכמ"א: דרשת ר"ע היא ביש ספק אם מגופה או מעלמא
 (ii) תוה"ש: אינה טמאה אף ביודעת שודאי בא מגופה אא"כ יש בו כגריס ועוד
 (iii) גמהרש"א בשם כו"פ: אם יודעת שבא מגופה, טמאה בכלשהו
 (e) גמ' ג, ב"ש וב"ה, ולב"ה אשה מתעוררת משינה ע"י הרגשה
- (2) הרגשה מהי:
- (a) התופעה של הרגשה:
 (i) תוס' ד: משמע פתיחת מקום סתום להוציא דם
 (ii) ערה"ש: כמו תוס' הנ"ל
 (iii) תוס' ג: משמע הרגשת יציאת דם מן המקור
 (iv) רמב"ם: משמע זעזוע הגוף כמו ע"י מ"ר
 (v) תה"ד: פתיחת פי המקור
 (vi) ערה"ש בשם רש"י: פתיחת פי המקור (וערה"ש הרחיב דכל שיודעת שיוצא דם ממנה)
 (vii) שו"ע: פתיחת פי המקור
 (viii) מהר"ם ש"ק: כל תופעה שבגוף סגי כהרגשה (ועוד ס"ל דהרגשה באמת באה קצת לפני יציאת הדם)
- (b) משמעות ההרגשה: הרגשה כשלעצמה או ראייה כדרכה?
 (i) גמ' דורשת מפסוק אחד גם דין דהרגשה, ודין דפ בשפיר, ודין מטמא בפנים כבחויץ
 (ii) תוהרא"ש: דורשים כל דין מחלק אחר של המלה "בבשרה" (משמע דאין קשר בין הדינים)
 (iii) רשב"א בשם מורו: בענין ראייה כדרכה, ואי-הרגשה או היות דם בשפיר אינה כדרכה
 (iv) רשב"א בשם י"א: בעינן הרגשה, ואם הדם בשפיר, אינה מרגשת את הדם
 (v) סד"ט: יש כאן ב' דרשות, ואין שניהם משום אי-הרגשה
 זד"ל:
- (c) (i) סד"ט בשם פני"י, שב יעקב: צריך להיות הרגשה אצל המקור, אבל למטה אינה כלום
 (ii) חור"ד: כמו הנ"ל
 (iii) נו"ב: זד"ל הויא הרגשה אף בפרוזדור

- (iv) חת"ס: חולק על נו"ב
 (v) רמ"ו וכמה אחרונים: באמת א"א להרגיש שום דבר אצל המקור

(3) כתמים בזמן הזה:

- (a) דין כתמים, אם שייך לבעלה:
 (i) גאונים: לא דברו כלל על דיני כתמים
 (ii) אשכול: מדייק דבאמת אין כתמים אלא לענין טהרות
 (iii) ראב"ד: משיג על האשכול, דבגמ' אמרו דלדברי אין קץ, דאין אשה טהורה לבעלה, ומשמע דיש טומאת כתמים לבעלה
 (iv) ערוך לנר: משיב על ראב"ד דבאמת יש כתמים לבעלה, אבל רק בזמן דאיכא טהרות
 (b) שיעור כגריס ועוד בזה"ז:
 (i) חת"ס: אף דאין לנו מאכולות כאלו, מקילים בכגריס ועוד, דהכל אגב טהרות, לכן הוי רק דבר שבמנין (אבל זה רק בכתם הנמצא, ולא בבדיקה)
 (ii) בדה"ש: מסכים עם חת"ס

(4) כתמים כגריס ועל בשרה:

- (a) אם צריך שיעור גריס על בשרה, ואם כתמים על בשרה מצטרפין:
 (i) רמב"ם ורש"י: על בשרה טמאה בכלשהו (וברור דא"צ צירוף)
 (ii) רא"ש: משמע דאין תולין במאכולת על בשרה, רק על בגדיה, לכן טמאה בכלשהו
 (iii) ר"י בתוס', טור: על בשרה, צריך שיעור גריס, אבל כתמים מצטרפין
 (iv) ראב"ד: על בשרה, יש שיעור גריס
 (v) רשב"א: על בשרה, צריך שיעור גריס, ואין כתמים מצטרפין (ומביא דכ"כ רמב"ן)
 (vi) שו"ע: מביא דעה דא"צ שיעור על בשרה, ודעה דצריך שיעור
 (vii) רמ"ו: לרו"פ בזה"ז כתם על בשרה צריך שיעור
 (viii) שו"ע: מביא דעה דעל בשרה מצטרפין, ודעה דאין מצטרפין
 (b) השערת שיעור גריס:
 (i) ערה"ש: אף בכתם עב, משערים כמות שהוא
 (ii) חכמ"א: אם יש בו שיעור גריס אבל יש ספק אם הוא דם או צבע, צריכים להחמיר כיון דיש לזה בדיקה אבל אנן אינן בקיאים בו. אבל אם נאבד ויש ספק אם היה אדם או כשיעור, מקילין
 (iii) בדה"ש: שיעור גריס = עיגול של 18 מ"מ (רמ"ו: dime)
 (iv) רמ"ו: י"א 19 מ"מ (penny) (וכן אמר רמ"ו עצמו)
 (v) גר"ז: 20 מ"מ
 (vi) גר"ח נאה: 21 מ"מ

(5) כתם על בגד צבוע:

- (a) דין בגד צבוע:
 (i) גמ: משמע כהמקיל, דכתם על בגד צבוע טהור
 (ii) הגה"מ: מביא ר' שמחה דלא אמרו כן אלא על הבגד, אבל האשה טמאה
 (iii) רמב"ן: אם הכתם ניכר על הבגד הצבוע, טמאה
 (iv) שו"ע: טהורה על בגד צבוע
 (v) רמ"א: לכן תלבש בגדים צבעוניים כדי להינצל מכתמים
 (vi) דגמ"ר: באמת קשה להקל בבגד צבוע
 (vii) חת"ס: אין להקל בבגד צבוע אם הבגד הוא כנגד בשרה (ורע"י דוחה)
 (viii) רע"י: מביא סד"ט וחזו"ד וחזו"א דאף אם ברור שבא ממנה, טהורה, דלא גזרו על בגד צבוע
 (ix) ר' משה: אם יש גם ככמות דולר של כסף, ודאי היתה הרגשה (זד"ל), לכן טמאה אף על בגד צבוע (ורע"י מקיל)
 (b) בגד מנומר:
 (i) י"א דאין הפסים הלבנים מצטרפים כיון דיש הפסק בגד צבוע
 (ii) רע"י: הפסים הלבנים מצטרפים, אבל הפסים הצבועים אינן מצטרפין
 (iii) י"א דאף הפסים הצבועים מצטרפין
 (c) מה נחשב לצבוע:
 (i) רש"י: משמע דכל שאינו לבן הוי צבוע (אבל קשה מן המציאות)
 (ii) ששה"ל: מחמיר בכל צבע שאינו שחור

(iii) רע"י: בזמן שהיו מבחינים בין דם לדם, לא היה אפשר אלא ע"ג לבן ממש, והוי דבר שבמנין, לכן גם בזה"ז אין להחמיר יותר מזה

(6) כתם על דבר שאינו מקבל טומאה:

(a) דין דשמ"ט:

- (i) תוס': לא גזרו על דשמ"ט משום דתמוה לטמאת את האשה ולא את הדבר
 (ii) רא"ש ורמב"ם: פסקו דדשמ"ט אינו מקבל כתמים (ורא"ש אומר דמספיק אף טומאת נגעים)
 (1) בדה"ש: וקיי"ל דסגי בטומאת נגעים, אבל כותל בחו"ל אינו מקבל נגעים
 (2) בדה"ש: מביא רש"י ותורי"ד ורשב"א דטומאת מדרס סגי לקבלת כתמים

(iii) רשב"א: לא גזרו על דשמ"ט משום דלא שכיח

(iv) רבו של רשב"א: טמאו רק בדשמ"ט משום דאגב דהדבר נטמא, טמאו גם את האשה

(v) ר"ן: טמאו את האשה על דשמ"ט כדי שלא יטעו לטהר גם את הבגד

(1) סד"ט: לפ"ז, אם הדבר שיש בו כתם הוא על דשמ"ט, היא טמאה

(2) בדה"ש מביא סד"ט, ומביא דיש חולקים

(vi) בדה"ש: אף אם יודעת שבא ממנה, טהורה, דלא טמאו את הבגד ולכן לא טמאו אותה

(vii) בדה"ש: אף אם אינו מק"ט אלא מדרבנן, זה מספיק לכתמים

(b) גודל הבגד:

(i) בדה"ש: אף דבר שבא מבגד גדול, ועכשיו הוא קטן ואין בו 7 ס"מ מרובעים, טהורה

(ii) רע"י: בצמר ופשתים, צריך להיות ג' על ג' אצבעות, ובשאר מינים ג' על ג' טפחים (וגם לא סגי אלא בג' על ג', ולא ב' על ה' וכדומה, הלל"מ)

(c) חומרים שיש בהם שאלה:

(i) צמר גפן: רע"י: אינו מק"ט (לכן אם הניחה צמר גפן בתחתונים לספוג, ומצאה כתם, טהורה)

(ii) נייר:

(1) ו"א דכל המינים מק"ט, וי"א דכולם אינם מק"ט

(2) בדה"ש: יש להקל בכתם הנמצא, וכן אם הוא כלי חד-פעמי

(3) רע"י: נייר אינו מק"ט (לכן אם הניחה נייר בתחתונים לספוג, ומצאה כתם, טהורה)

(4) רמ"ו: מביא דששה"ל מחמיר בתampon, אבל צ"ע כיון דאין אצבע הבודקת ודוחקת

(iii) צואה: בדה"ש: אינו מק"ט

(iv) גומי: חזו"א: אינו מק"ט

(v) פלסטיק:

(1) כלים: בדה"ש: אינו מק"ט

(2) בגדים (ניילון):

(a) בדה"ש: מק"ט

(b) רע"י ור' משה ור' אלישיב: אינו מק"ט אא"כ תפור בצמר או פשתן

(c) רמ"ו: לר"פ אין polyester מק"ט

(d) אם צריכה בדיקה במוצאת כתם בצירור שיש קולא של כתמים:

(i) רע"י: א"צ בדיקה, אף דיש מצריכים, אבל אם מצאה כתם גדול מגריס על דשמ"ט, טוב לבדוק

(e) חשש הרגשה:

(i) בדה"ש: אם בדקה בגד או אסלא והשתינה או שמשה ומצאה דם מיד אח"כ, טמאה משום דיש

חשש הרגשה, ואין קולות של כתמים, אבל רק כדי שתושיט ידה וכו', ולא ברור כמה זמן זה.

(7) הרגישה ולא ראתה:

(a) סטטוס של דם הנמצא בפנים:

(i) רמב"ם: כל מה שמוצאת אשה מלול ולפנים, חזקתו מן המקור, לכן טמאה ודאי; מלול ולחוץ, ספק דאו', לכן טמאה

(ii) רמב"ן: אין אנו בקיאים בזה"ז בלול, לכן כל מה שמוצאת בפנים, טמאה

(iii) כס"מ: הא בכל כתם יש ס"ס! וי"ל או משום חומרא דנדה, או משום דאין תלייה לכן ודאי ממנה

(iv) ט"ז: מביא כס"מ ומתיר דאין ספק שמא מן העליה, דרוב דמים מן המקור

(1) דגמ"ר: מביא רמ"א דמשמע דס"ל דיש ספק שמא מן הצדדים (= כמו מן העלייה), דלא כט"ז

(2) ערה"ש: יש חזקה שבא דם בהרגשה, וגם רוב דם מן המקור, לכן אין אלא ספק מעלמא

(b) דין התה"ד:

(i) תה"ד: הרגישה ובדקה ומצאה מראה טהור, אם סמיק, טמאה, ואם אינו סמיק, טהורה

- (1) ערה"ש: הא דטהורה אם מצאה מראה טהור מיד, "מיד" היינו תוך כ"ד שעות
 (2) בדה"ש: מביא אחרונים שנחלקו אם בדקה ממש מיד ולא מצאה כלום, אם טהורה
- (ii) ב"י: דין תה"ד חומרות יתרות הן, ולית דחש להו
 (iii) דרכ"מ: מביא טור דבסמך, טהורה. ואין הרגשה דאו' אא"כ מצאה דם, לכן כל דין תה"ד צ"ע
 (iv) שו"ע: הרגישה ומצאה מראה טהור אע"פ שהוא סמך, טהורה, ואם לא מצאה כלום, "יש מי שאומר שהיא טמאה"
 (1) תוה"ש: נקט לשון זו דלא מצא מי שהסכים או מי שחלק. ובמסולקת, כמו מעוברת ומניקה, אם בדקה ולא מצאה כלום, טהורה
- (v) חו"ד: מפרש דתה"ד מדמה הרגשה לוסת למ"ד וסתות דאורייתא
 (1) רמ"ו: אבל עדיין י"ל דאין זה אלא במצאה דם
- (vi) חו"ד: הרגישה ומצאה דם עם מראה טהור, ורגילה לראות דם מחטטין, מ"מ טמאה, דרוב הרגשות להוציא טמאה
- (vii) סד"ט: מביא ראייה מגמ' להוכיח כתה"ד דהרגשה סברא דאו' אף בלא ראתה דם
 (viii) ערה"ש: מביא דרמ"א ורדב"ז דחו דין תה"ד
 (ix) רע"י: לדין דתה"ד, סגי בקינוח בחוץ, ואם לא מצאה כלום, תבדוק בפנים
 הרגשות שונות לענין דין תה"ד: (c)
- (i) חכמ"א: זעזוע הגוף ולא מצאה כלום -- טהורה, ותלינן בשאר מקרי הגוף, אבל תבדוק
 (ii) חת"ס: אף אם זד"ל הויא הרגשה, אינה מוציאה אשה מחזקת טהרה, לכן אם הרגישה זד"ל ואבדה העד או היה אינו בדוק, טהורה
 (iii) ערה"ש: אין דין תה"ד אלא בהרגשת פתיחת פי המקור, דתולה זד"ל במ"ר. ואם רגילה להרגיש פפה"מ לליחה לבנה, תולה בזה וא"צ בדיקה
 (iv) ר' משה: הרגישה זד"ל ולא בדקה אלא אח"כ ולא מצאה כלום, טמאה. וכדי להחזיק זד"ל בליחה טהורה, צריכה לעשות כן בזמנים שונים, וגם צריכה חזקה נוספת בימים נקיים, ואין חזקה כלל בשעת וסתה
- (8) עשתה צרכיה: (a)
- (a) תוס' ורא"ש: ר"מ לא מטהר אלא בתרתי לטיבותא (יושבת ומזנקת), אבל ר' יוסי בחד לטיבותא.
 (b) ורא"ש ס"ל דאין אוקימתת יושבת על שפת הספל אלא לר"מ, אבל לר' יוסי טהורה בכל גוונא
 (c) רשב"א: מסכים עם רא"ש דר' יוסי לא הצריך שיושבת על שפת הספל
 (c) הגה"מ בשם מהר"ם: ר' יוסי לא טיהר אלא ביושבת על שפת הספל. ואם בדקה אחר השתנה ומצאה דם, טמאה אא"כ הוא דם מכה
 (d) מרדכי: מביא מהר"ם כנ"ל
 (e) תוס': באמת ר' יוסי טיהר לגמרי; אבל מביאים ר"ח דלא טיהר ר' יוסי אלא משום נדה, אבל משום כתם היא טמאה
 (f) שו"ע: יצא דם עם מי רגליה, טהורה, אפילו הרגישה זעזוע הגוף.
 (g) רמ"א: מביא דעה דאוסרת אם יש תרתי לריעותא (רא"ש ותוס'). ומביא דעה דאוסרת בחד לריעותא (מרדכי, הגה"מ, שע"ד, מהר"ם), ולרמ"א כן המנהג (אם רק היא משתנת שם)
- (i) רמ"א: ואם רגילה להרגיש כאב ולראות דם במ"ר, מותרת, אבל למעשה אין מתירים אלא ביש לה וסת, וצריכה לבדוק תחלה חו"ס ולהכניס מוך ולהשתין ואח"כ לבדוק את המוך (ותעשה כן ג"פ ואז יש לה חזקה
- (ii) רמ"א: ואם לא היה לה כאב, ולא מצאה אח"כ במ"ר, רק בקינוח, טמאה; ואם הוא גם במ"ר, י"א דטמאה, וי"א טהורה, ויש להחמיר [וע"ש ברמ"א קצ"א יתר הפרטים בזה]
- (9) דם מכה: (a)
- (a) גמ': אשה שרמ"ת, אם יש לה מכה, תולה במכתה, ואם יש לה וסת, תולה בוסתה
 (i) אם תולין בדם מכה בזה"ז:
 (1) ראב"ד: בזה"ז אין בקיאת בבדיקת רמ"ת, ואפילו אם זה דם מכה, מחמירים משום ר' זירא
 (2) רא"ש: משיג על ראב"ד, דאין לזה שום מקור, לכן תולין בדם מכה
 (3) רמב"ן: בזה"ז אין תולין במכה, דאין אנו בקיאת להשוות הדם, ואף דם בתולים טמאו
 (4) רא"ש: משיג על רמב"ן, דא"צ להשוות דם, ורק אסרו דם בתולים, דהוא פעם אחת
- (ii) "אם יש לה וסת, תולה בוסתה":
 (1) רמב"ם, רמב"ן, רשב"א, טור: אם שמשה סמוך לוסתה, תולה דמה בוסתה, ולא רמ"ת
 (2) רש"י: אם יש לה וסת לרמ"ת, משמשת שלא בוסת זו
 (3) מרדכי: תולה בוסתה לא רק לטהר עצמה מרמ"ת, אלא גם לטהר עצמה לבעלה

- (iii) אם צריכה לדעת שמכתה מוציאה דם:
- (1) מרדכי: בראייה, צריכה לדעת שמכתה מוציאה דם, אבל בכתם מקילין, ובשעת וסתה אין תולין כלל במכה (דא"כ לעולם לא תטמא)
 - (2) סה"ת: כמו מרדכי
 - (3) תה"ד: מביא מרדכי, ומוסיף דאם תמיד מוצאת במקום אחד בצדדין, ויש לה צער בבדיקה, ויש לה וסת, יש לתלות במכה
 - (4) ב"ח: באמת לא כתב מרדכי דצריכה לדעת שמכתה מוציאה דם אלא באין לה וסת, וכ"כ רמ"א
 - (5) תוס': משמע דס"ל דאף בשעת וסתה, אם יש לה מכה ומרגשת שדם בה ממנה, תולה בה
 - (6) רשב"א: א"צ לדעת בבירור שמכתה מוציאה דם, וגם א"צ השוואה. ותולה אף בשעת וסתה, דוסתות דרבנן (וכ"כ רמב"ם)
- (a) ונחלקו האחרונים אם רשב"א ס"ל דתולין באינה יודעת כלל שמכתה מוציאה דם
 - (7) רמ"א: אם יש לה וסת, תולה במכה אע"פ שאינה יודעת שמוציאה דם
 - (a) ש"ך: כוונת רמ"א דאינה רמ"ת, אבל מ"מ טמאה וצריכה ז"נ (דאין לסמוך על המרדכי אלא כדי לא להוציאה מבעלה). ואין לטהרה לבעלה אא"כ יודעת שמכתה מוציאה דם. וכ"כ ט"ז (וט"ז מוסיף דא כואב לה ומוצאת דם אח"כ, תולה במכה, וכן אם יש לה מכה שרגילות הנשים לראות דם ממנה)
 - (i) חו"ד: החילוק של הש"ך בין רמ"ת לטהרה לבעלה הוא משום דרמ"ת אינו אלא דרבנן
 - (ii) נו"ב: רצה להתיר גם לבעלה אף דאינה יודעת שמוציאה דם, אבל למעשה לא הקיל
 - (iii) פ"ת: הסכמת האחרונים היא דאין כאב מספיק להוכיח שיש לה מכה ומוציאה דם, אבל מביא דעות דאם יודעת שיש לה מכה, ויש לה כאב ותמיד אח"כ מוצאת דם, תולה
 - (iv) בדה"ש: יכולה לדעת שמכתה מוציאה דם ע"י רופא, או שיש מוגלא ע"ג, או נשים אחרות רואות דם ממכה כזו, או יודעת שישמכה ויש לה כאב ואז יוצא דם
 - (8) רמ"א: אם אין לה וסת, ויש ספק אם הדם מן המקור, תולה משום ס"ס
 - (a) ש"ך: חולק על רמ"א, דמקורו בשע"ד, ואין כוונתו לזה; ועוד, דאין זה ס"ס
 - (b) נו"ב: פסק כרמ"א וחלק על ש"ך, אבל רק כשהיא טהורה, ולא בימי ליבונה
 - (c) חו"ד: פסק כרמ"א אם לא הרגישה (או שמשה או בדקה), דאז יש ספק דאורייתא
 - (d) רע"י: אם אין לה וסת, ואינה יודעת אם מכתה מוציאה דם, ויודעת שיש לה מכה, תולה במכה לומר שאינה רמ"ת, אבל צריכה ז"נ (נלע"ד כמו ש"ך)
 - (9) רמ"א: אם אין לה וסת, אבל יודעת שמכתה מוציאה דם, יכולה לתלות בה
 - (a) ש"ך: ר"ל שאינה רמ"ת וגם לטהרה לבעלה, אם אינו בעו"ב (וכ"כ רע"י); ואם הוא עו"ב, אף דהיא טמאה לבעלה, מ"מ תולה במכה לענין שאינה רמ"ת
 - (10) רמ"א: בשעת וסתה, אינה תולה, דא"כ לא תטמא לעולם
 - (a) ש"ך: אבל מ"מ אם מרגשת עתה שדם זה בא ממכה, תולה בה, וכ"כ כמה ראשונים
 - (b) חזו"א: כמו ש"ך, טיהר ביש לה מכה שידוע שמוציאה דם עכשיו, אף בשעת וסתה
 - (11) רמ"א: תולה כתמיה במכה אף בשעת וסתה
 - (a) ש"ך: היינו אף בשעת וסתה, ואף דאינה יודעת שמכתה מוציאה דם
 - (b) נו"ב: אם אינה יודעת שיש לה מכה, רק יש לה כאב, אינה תולה כתם בזה בשעת וסתה, אבל תולה שלא בשעת וסתה (אם אינה בג' ימים ראשונים של ז"נ)
 - (12) שו"ע: אם תמיד מוצאת דם בבדיקה במקום אחד בחו"ס, תולה במכה שם, וכ"ש אם יש לה צער כשבדקת
 - (a) בדה"ש: חולקים האחרונים אם מדובר בידעת שיש לה מכה או לא, ויש להחמיר
 - (b) רע"י: מדובר באינה יודעת שיש לה מכה, ויש להקל
- (10) שפופרת (וא"א לפתה"ק בל"ד)
- (a) מחלוקת ר"ש ורבנן בראתה דם בחתיכה\שפופרת
 - (i) ר' שמשון מקוצי: מחלוקת אינה אם במציאות דם חתיכה הוא דם נדה, אלא אם פטור דחתיכה היא משום חציצה או משום דאין דרכה לראות בחתיכה (לכן לכו"ע טהורה בדם בתוך חתיכה), ועשה מעשה בנעקר מקור של אשה וכו', דאין דרך ראייה בכך
 - (ii) רשב"א: מביא דעה כמו ש"ר מקוצי, ודעה דטמאה בזה (כרש"י)
 - (1) נפק"מ בין דעה דחציצה לדעה דאין דרכה, היינו אם מכניסה ידה לרחם ומוציאה דם, דמצד אחד אין חציצה, אבל מצד שני אין זה דרך ראייה

- (iii) רא"ש: הרואה בשפופרת, טהורה
 (iv) ב"י: רק בשפופרת דק שבדקין, דאל"כ א"א לפתה"ק בל"ד
 (v) שו"ע: הוציאה דם בשפופרת, טהורה, וכן בחתיכה אע"פ שהדם נוגע באשה, דאין דרך לראות כן. ומביא ג"כ דינו של הש"ר מקוצי
 (vi) גר"ז: מביא דינו של הש"ר מקוצי (והבין דר"ל חתיכות של מקור נופלות לה), ועפ"ז מתיר במקרה של prolapsed uterus, דאין זה כדרך ראייה (אבל בשעת וסתה, טמאה)
 (vii) בדה"ש: ב' טעמים למה נחשב שלא כדרך: (א) לא נגע בבית החיצון (לכן א"צ להכניס עד מקור עצמו), (ב) דבר חיצוני גרם יציאת הדם (גר"ז: לכן צריך להכניס עד המקור)
 (b) ר' יוחנן: א"א לפתה"ק בל"ד
 (i) רא"ש: פסק כר' יוחנן
 (ii) שו"ע: א"א לפתה"ק בל"ד
 (iii) נו"ב: היינו גם לפה"ק מבחוץ
 (1) בדה"ש: יש חולקים, אבל יש להחמיר, ורק בעב יותר מ15 מ"מ
 (c) מתי יולדת טמאה:
 (i) בדה"ש: משעה שיושבת על המשבר, או מבקשת את המילדת, או שאין לה כח ללכת. אבל אף אח"ז אם צריכה לעזרת בעלה, מותר; משיצאו מימיה, היא נדה, ואסור א"כ צריכה הרבה ואין אחר לעשותו
 (1) רמ"ו: באמת אינה נדה אף בשעה זו (יצאו מימיה), דלא נמצא חומרא זו בפוסקים)
 (a) משמע מגמ' דאם הוציא הולד ראשו מן הפרוזדור, טמאה לידה
 (2) בדה"ש: ישבה על המבשר ואז פסקו ציריה, י"א דטמאה (אף אם לא תלד לכמה שבועות), אבל לבדה"ש טהורה
 (11) מראות דם:
 (a) מראה ירוק:
 (i) מחלוקת במשנה
 (ii) רא"ש בשם ר"י: ירוק כאן היינו yellow, דהא ירוק ככרתי אינו נוטה כלל לאדמומית. ואין אנו בקיאים במראות, לכן כל הנוטה לאדמומית טמא, ואין טהור אלא לבן או ירוק כזהב
 (iii) ריטב"א: ירוק באמת טהור, ואף החולקים במשנה חזרו להם, אבל בזה"ז אין מטהרים אלא לבן וירוק ככרתי, ולא ירוק כזהב (וכ"כ רע"ב)
 (iv) תלמידי ר' יונה: מראה בצבע חרדל, טמא
 (v) רש"ל: לא ברור לטהר בירוק, לכן כשעוה וכ"ש זהב, אם הרגישה יש לטמאות, ואם רק כתם יש לטהר, ואם ע"י קינוח לא ברור
 (1) סד"ט: השמיטו הפוסקים חומרא הנ"ל, ומשמע דמותר, ובעל נפש יחוש לעצמו
 (vi) בדה"ש: ר"פ מקילים בירוק, וכן המנהג, ויש מחמירים בהפס"ט
 (vii) גופי הלכות: אף בהפס"ט יש להקל, דזה טבעי בהרבה נשים לראות ירוק
 (viii) רע"י: מראה כזהב וסמך, ממתין ואינו מורה, ותפרוש אותו הלילה, והרבה פעמים רואה בינתיים (וכ"כ ששה"ל), והכל לפי ראות עיני המורה
 (b) מראה חום:
 (i) שאלת יעב"ץ: טהור בצבע קפה או קליפת ערמונים, דאינו נוטה כלל לאדמומית
 (1) בדה"ש: כנ"ל, דנשים היום חלשות מאד ולא תוכל אשה לטהר עצמה אם נחמיר
 (2) גופי הלכות: ואין זה דיהה דדיהה דשחור, דהוי עוד דיהה מזה, אבל לא ברור להקל בבדיקה והפס"ט
 (ii) רש"א: י"א דחום דיהה הוא בכלל אדום, וחום עמוק בכלל שחור, וחום בינוני הוא בכלל ירוק, ור' משה לא החמיר אלא בחום עמוק שנוטה לאדמומית
 (iii) [רשב"א: משמע דס"ל דשחור אינו אלא דרבנן, אף דמשמע משאר פוסקים דהוא מה"ת] צבעים אחרים:
 (c) (i) גופי הלכות: זאפערע (?), chestnut, orange טהורים
 (ii) רש"א: ר' משה טיהר pink
 (1) רמ"ו: צ"ע בזה, דלכאורה הוי דיהה דאדום
 (d) חכם ששינה את דעתו:
 (i) גמ': מעשה של רבי
 (1) גבעת שאול: אם ראה בלילה ונחשבו לטמא, וביום חזר וטיהר, טהור
 (a) לבושי שרד: ואם אח"כ חזר לטמא, טמא

- (b) סד"ט: באמת אינו יכול לחזור ולטהר א"כ היה מסופק אם היה טמא
(c) רע"י: אף אם היה לו ודאי טמא בלילה, אם ביום נראה טהור, מטהרים
- (e) אם החכם צריך להמתין לפני שיורה:
(i) ב"ח: צריך להמתין בירוק, דאם נשתנה אח"כ לאדום, טמאה
(ii) ש"ך: א"צ להמתין, דאין מחזקינן ריעותא
(iii) חכ"צ: אף אם ישתנה אח"כ, טהורה, לכן ודאי א"צ להמתין
(iv) בדה"ש: א"צ להמתין כלל, והיא יכולה לכבס את הבגד או עד, אבל אם ראתה אח"כ שכן נשתנה לאדום, לר"פ טמאה; אבל גם בזה יש להקל לעת הצורך אם לא היתה הרגשה
(f) בדיקת הדם לאור חמה או אורות מלאכותיים:
(i) גמ': י"א לאור הנר, י"א בצל עמודים, י"א בצל ידו
(ii) תוה"ש: בזה"ז א"צ לכל זה, דאנו מטמאים כל אדום, וכן משמע רמב"ם וראב"ד
(iii) גופי הלכות: נוטה להתיר fluorescent, ומקיל כן בכתם, ואם יש אפילו קצת שעה"ד, מקיל אף incandescent
(iv) רע"י: מביא ששה"ך fluorescent הוא יותר מדי לבן, incandescent יותר מדי אדום, לכן יש לזכור את זה בשיפוטו, ואולי יש לאזן אותם יחד ולשפוט עפ"ז
- (12) עד שאינו בדוק:
(a) מח' בגמ' אם טמאה בודאות, או מספק, או טהורה
(i) תוס': עד שאינו בדוק היינו שבדקה אותו לפני כמה זמן, והניחה במקום משומר, רק שלא בדקה עכשיו (אבל אם מעולם לא בדקה אותו, לא היה אף אחד מטמא טומאה ודאית)
(ii) רשב"א: עד שאינו בדוק היינו שלא בדקה אותו לעולם, אבל אם בדקה אותו, נשאר בחזקתו כ"ז שלא נודע שבא עליו טינופת. ופוסק דאם בדקה בעד שאינו בדוק, טהורה, אף יותר מכגריס
(iii) שו"ע: בדקה בעד שאינו בדוק, אינה טמאה א"כ הוא כגריס ועוד
(1) רמ"א: היינו בעד שאין חזקתו בדוק או מלוכלך, אבל בעד מלוכלך, טהורה אפילו יותר מכגריס
(2) בדה"ש: הטעם דמקילין עד כגריס ועוד, דאמרינן דמאכולת נתמעכה עליו
(3) בדה"ש: בדקה בעד שאינו בדוק ואינו מק"ט ומצאה כגריס ועוד, טמאה, דיש ספק הרגשה
(iv) שו"ע: עד הבדוק, היינו שהיא בדקה אותו לא נודע שנכתם ולא העבירתו במקום מסונף
(v) חת"ס: כיון דאין מאכולת כ"כ גדול בזה"ז, אין מקילים בשיעור כגריס אלא בכתם, אבל בבדיקת עד שאינו בדוק (וכ"ש אם הרגישה זד"ל) אין מטהרים אלא בשיעור מאכולת של ימינו
(vi) רע"י: אף בזה"ז, מקילין בשיעור גריס של חז"ל אף בבדיקת עד שאינו בדוק
(1) [רע"י: מביא זית רענן דאם בדקה בעד הבדוק ואח"כ מצאה עליו טיפי דם קטנים מאד, ולא עיינה כ"כ מקודם כדי לראות טיפות כאלו, הוי לזה עד שאינו בדוק, וטהורה, וכן מסיק רע"י. ורמ"ו העיר דר' דוד ליפשיץ ור' אהרן סולובייצ'ק אמרו דגם בשחור, יכול להיות שאינו דם, אלא עפר, ואפשר להבחין בזה ע"י הכאה באצבע, אם יוצא, אינו דם]
- (13) מפלת:
(a) רא"ש: אין בקיאין בזה"ז בצורות שיכולה להפיל, לכן נותנים עליה חומרי זכר (רק מ' יום טהרה) ונקבה (י"ד ימי לידה) ונדה (ז"נ)
(b) שו"ע: ואם טבלה לז"נ קודם ששלמי ט"ו דימי לידה, אינה כלום
- (14) דם בתולים:
(a) רב ושמואל: בועל בע"מ ופורש, אבל גומר ביאתו
(i) רא"ש: משמע דלכל אשה הדין כן. טעם החומרא: (א) לכל מסורה, ויש הרבה חילוקי דין בין תינוקות לראתה וכו', (ב) יצרו תוקפו, לכן נתנו דין אחד לכולן. ואף אם לא נמצא דם, שמא נאבד או נחפה בש"ז (וכ"כ הרבה ראשונים)
(ii) ראב"ד: אינו גומר ביאתו, אלא ימתין עד מיתת האבר ויפרוש (ורא"ש חולק)
(iii) שו"ע: גומר ביאתו ופורש, אפילו לא מצאה דם
(1) הוציא רופא את הבתולים:
(a) בדה"ש: צריכה ז"נ על הוצאת הבתולים, וכשנבעלת אח"כ, יש מחלוקת אם צריכה ז"נ
(b) רע"י: אין הוצאת רופא מצריך ז"נ, דטעם הטומאה הוא ביאה (חימוד) (וכ"כ ר' משה וגרש"ז)
(c) רמ"ו: אין הוצאת הרופא מצריך ז"נ, והביאה אח"כ אינה מצריכה ז"נ

- (iv) רמ"א: נהגו להקל אם לא גמר ביאתו ולא מצא דם
 (1) בדה"ש: הערה לענין זה היא הכנסת כל האבר, ואם לא בטוח כמה נכנס, יחמיר ויפרוש.
 ובביאה הבאה אם מכניס כולו, צריך לפרוש מדינא א"כ היה דם ע"י העראה בפעם הא'
 (2) בדה"ש: 'לא ישחוק בתינוקות' היינו שלא יתכוון להערות בלבד, אלא יבעול לגמרי
 (3) בדה"ש: 'לא מצא דם': צ"ע אם צריכה בדיקה בפנים או רק סדינים.
 (4) רע"י: 'לא מצא דם': לכתחלה צריכה לבדוק בפנים, אבל בדיעבד סגי בסדינים
- (v) ט"ז: מביא מהר"ל דכלה א"צ להמתין ה' ימים, רק ד'
 מצאה דם אחרי ביאה שנייה: (b)
- (i) רע"י: אם פחות מכגריס, טהורה, אף אם יש לה צער בביאה, ותולין במאכולת, וכן בבגד צבוע
 תולין אף יותר מכגריס, אבל אם נמצא על הסדין תחתיה מיד אחרי ביאה, טמאה
 איסור ייחוד בפירסה נדה לפני ביאה ראשונה: (c)
- (i) כמה ביאה יכול להתירם ביחוד אם פירסה נדה אח"כ:
 (1) רע"י: סגי בהעראה, דע"ז נח יצריה, ועוד, דאין האיסור אלא דרבנן. וגם יש להקל אם הם
 יראי שמים ויש טירחא בסידור השמירה, אם כבר כמה לילות לא בעלו מסבות אחרות
 רמ"ו: קשה להקל בלא בעלו לכמה לילות מסיבות אחרות (a)
- (ii) שו"ע: אסורים ביחוד (חז"א: אינו אלא דרבנן)
 (iii) רמ"א: "א דאם לא בא עליה כמה ימים מקודם לזה כשהיתה טהורה, אין איסור יחוד, והמחמיר
 תע"ב
- (iv) רמ"א: 'ב' דעות לענין איסור היחוד: א) אסורין להתיחד ביום ובלילה, אבל א"צ ב' שימורים, (ב)
 ביום מותר להתייחד אבל בלילה צריך ב' שמירות. המנהג הוא ליקח קטן לחתן וקטנה לכלה,
 וביום צריכים קטן או קטנה
 (1) רמ"ו: ראב"ד ס"ל דיש איסור יחוד מיוחד מדרבנן משום דיצרו תוקפו, אבל לרמב"ם יש
 כאן איסור יחוד רגיל (ושמע שגרי"ד פעם אחת הקיל כראב"ד, וגם אמר דלילה פי' זמן
 שינה בלבד)
 (2) בדה"ש: באמת סגי גם בגדולים, ואין לחשוש שימסרו עצמם לביאה
 (3) חז"א: לא נהגו בקטנים אלא משום צניעות
 (4) בדה"ש: ביום, מותר להם להתייחד בבית שפתחו פתוח לרשה"ר
- (v) רמ"א: אם ישנים בב' חדרים, א"צ שמירה כלל
 (1) בדה"ש: היינו אם יש רשה"ר ביניהם, אבל בבית אחד צריך אשה עם הכלה שיש לה
 המפתח וא"א לפתוח בלי להקיצה
 (2) רמ"ו: שמע דגרש"ז התיר לחתן וכלה לישן בחדר אחד בדלת פתוחה ושומרים מחוץ לה
- (15) דם חימוד:
- (a) גמ: תבעוה לינשא, צריכה ז"נ, ואפילו קטנה, דגם היא חומדת
 (i) אם צריך הפס"ט ובדיקות בז"נ:
 (1) רא"ש: מביא י"א דא"צ הפס"ט או בדיקות ז"נ, וראיה מעובדה דרבינא
 (a) רא"ש: משיג על הי"א, דגורס אחרת בעובדא הנ"ל
 (2) רא"ש עצמו: א"צ הפס"ט, אבל צריכה בדיקות ז"נ, דיותר שהחתונה מתקרבת, חומדת
 יותר לחופה
 (a) מעיר"ט: בדיעבד סגי בבדיקה תחלה וסוף
 (b) ד"ח: בדיעבד סגי בבדיקה אחת תוך ז"נ
 (3) שו"ע: א"צ הפס"ט, אבל צריכה בדיקות ז"נ (ורש"ל אומר דנהגו להצריך)
 (a) רמ"א: בדיעבד סגי בבדיקה אחת (גמהרש"א: דוקא בא' או ז')
- (4) ערה"ש: בזה"ז כל הכלות נדות הן, לכן צריכות ז"נ מדינא, ואין קולות הנ"ל
- (b) 'תבעוה לינשא': ממתי יש סמיכות דעת לנשואין?
 (i) בדה"ש: י"א משחתמו על תנאים, וי"א משהחליטו להנשא
 (ii) מהרש"ם: משהוציאו משפחת החתן הוצאות על החתונה
 אם דם חימוד באמת מטמא: (c)
- (i) גמ': אמוראים שהריחו דם וידעו שהוא דם חימוד, וקצת משמע דטהור הוא
 (1) רשב"א ור"ן: דם חימוד טמא, ולא אמר דהוא דם חימוד אלא להראות חכמתו
 (2) ר"ן שיטה ב': דם חימוד טהור, אבל יש לחשוש שבא דם טמא עמו
 (a) חשק שלמה: קשה לומר דדם חימוד טהור, דהא בא ממקור, ומראהו טמא, וכו'
 (3) רמב"ם: משמע דדם חימוד טמא מה"ת (וכן בנו"ב)
 (4) אר"ז: מסופק אם דם חימוד טמא מה"ת או מדרבנן

- (d) באיזה נשים שייך דין זה:
- (i) בדה"ש: אפילו קטנה, אפילו זקנה ומעוברת ומניקה, או משום לא פלוג או משום חימוד (1) בדה"ש: וכל הנשים גם מברכות על טבילה זו
- (e) תכיפות טבילה לבעילה:
- (i) מרדכי בשם רשב"ם: צריך לבעול תיכף אחר ז"נ, ואל"כ צריכה לבדוק כל יום עד הביאה (1) בדה"ש: דעה זו ס"ל כרא"ש דיש יותר חימוד בהתקרבות החופה
- (ii) מרדכי: המנהג הוא לטבול ג' ימים לפני הביאה (כיון שמתחתנים בע"ש ובאייה במוצ"ש) (1) רמ"א: מביא המנהג ממרדכי, ואם לא נבעלה אז, תבדוק כל יום עד הביאה לכתחלה, אבל בדיעבד סגי בבדיקה אחת תוך ז'
- (a) בדה"ש: ואין חשש חימוד בינתיים, כיון שהיא טרודה בהכנות כל הזמן
- (b) סד"ט: צריכה לבדוק בימים אלו
- (c) רמ"ו: א"צ לבדוק בימים אלו
- (d) פרד"ר: מקור המנהג: שפטרו חתן מק"ש ד' לילות
- (e) בדה"ש: מחלוקת חו"ד ולחו"ש אם צריכה לבדוק כל יום אם נשאת ולא נבעלה, ויש להחמיר, אבל בדיעבד סגי בפ"א תוך ז'
- (f) אם דחו את הנשואין:
- (i) מרדכי בשם מהר"ם: קבעו תאריך ואז בטלו אותו מחמת קטטה, כששוב קובעים, צריכה ז"נ, דאין לה סמיכות דעת על הימים הראשונים
- (ii) הגהות מרדכי: אף אם בדקה כל הימים, צריכה עוד ז"נ, דאינה נותנת דעתה היטב לבדוק
- (iii) שו"ע: כמו מרדכי הנ"ל; רמ"א: כהגהות מרדכי הנ"ל
- (1) ט"ז: אין להצריך ז"נ אא"כ דחו את הנשואין מכל וכל, אבל אם רק דחו את התאריך אבל עדיין רוצים להתחתן, או אם צד אחד עדיין רוצה להתחתן, סומכת דעתה ובודקת יפה, דלא כלבוש שהצריך ז"נ אם לא קבעו תאריך אחר מיד
- (2) בדה"ש: ב' טעמים למה צריכה עוד ז"נ אם דחו: (א) אינה מדקדקת כ"כ ואולי הרגישה, (ב) יש חימוד חדש כשקובעים מחדש (ונפק"מ אם דחו וקבעו באותו היום)
- (3) בדה"ש: אם דחו ואז קבעו לתאריך כ"כ קרוב דא"צ להכין צרכי חופה אחרים, א"צ ז"נ
- (iv) רמ"ו: יש מנהג בארה"ב לא לראות את הכלה ז' יום לפני החופה, ור' אריה קפלן כתב שהוא מנהג חב"ד, ואולי משום חימוד
- (1) רמ"ו: מותר להצטלם לפני החופה, או משום טירדא או משום דאין למנהג מקור
- 16) גדרי נדה וזבה מדאורייתא:
- (a) ע"ש ברשימות
- 17) חומרא דרבי זירא:
- (a) אופי החומרא:
- (i) גמ': משמע דהוי מנהג, אבל במקומות אחרים משמע דהוי הלכה פסוקה
- (1) ראב"ד: הוי מנהג, אבל יש לו תוקף של דין כיון שקבלו הנשים עליהן (וכן משמע מר"ף ורמב"ם ורא"ש וטור)
- (2) רז"ה: משמע כראב"ד דהוי מנהג (ובזה"ז אינו מה"ת לכן סגי בבדיקה בא' או ז', ומותר לטבול ביום ח' ביום)
- (3) רמב"ן: משמע דחז"ל עשו מנהג זה לדין גמור
- (4) ריטב"א: מסכים עם רמב"ן, ולכן אין להקל בו כלל
- (5) שו"ת גליא מסכת: באמת יש להקל בזה במקום צורך
- (a) גרש"ז: מביא גליא מסכת אבל מסיק דאין להקל אף במקום פו"ר וגירושין
- (b) קונטרסי שיעורים: מקיל בחומרא דר"ז להלכה ולא למעשה במקום פו"ר, דאינו אלא מנהג, ולא דין
- (c) רמ"ו: בזה"ז אין צורך כ"כ להקל בזה, דיש פתרונות ע"י רפואה
- (b) חומרא דרבי זירא לענין דם טוהר:
- (i) ראב"ד: מביא ר"ף דאין דין דם טוהר בזה"ז, דיש חשש יולדת בזוב, דצריכה ז"נ. וראב"ד מסכים דאין דם טוהר, אבל משום דיטעו בין ימי טוהר לימים שאח"ז
- (ii) רמב"ן: אין דם טוהר בזה"ז משום חומרא דר"ז
- 18) דין הפסק טהרה:
- (a) דאורייתא או דרבנן:

- (i) או"ז בשם רשב"ם: רק חשש דרבנן
(ii) תוהרא"ש: משמע דאינו אלא דרבנן (וכ"כ מהרש"א)
(iii) בדה"ש: מביא רמב"ם ומאירי דהוי מה"ת
(b) מאיזה יום יכולה האשה להפסיק בטהרה:
(i) רשב"א: אפילו שחרית יום ראשון (ובפרט במוך דחוק)
(ii) רמב"ם ורמב"ן: אין להפסיק בטהרה ביום ראשון, אבל נראה דסגי במ"ד כל ביה"ש דיום ראשון
(iii) שו"ע: אין להפסיק ביום א' אלא ע"י מ"ד כל ביה"ש
(1) חור"ד: תחיבת עד אינו מ"ד, אלא צריכה למלא כל בית הרחם בעדים
(2) רעק"א: צריכה לתחוב את העד עד מקום דישה
(3) בדה"ש: ואין המנהג לא כחור"ד ולא כרעק"א, וצ"ע
(4) חזו"א: משמע דסגי בבדיקת לילה אור ליום ב'
(iv) רמ"א: בדיעבד סגי ביום א' במנחה, אבל בשחרית אינו כלום
(1) הרבה אחרונים (גר"א, סד"ט ועוד) חולקים על רמ"א בזה
(2) לחו"ש: מגן על רמ"א, דבין אם היא נדה או זבה קטנה או גדולה, אין שום חשש, ע"ש
(3) מעדני מלך: באמת לדידן אין מונות ז"נ עד אחר ה' ימים, לכן אין צורך להפסיק קודם
(4) רמ"ו: ואף אם סתרה בז"נ, דא"צ להמתין, מ"מ אין זה נחשב כיום א' של ראייתה
(v) ש"ך ודה"ש: לכתם יכולה להפסיק בשחרית (אבל באמת גם לכתם קי"ל דצריכה ה' ימים)
(c) זמן הפס"ט לכתחלה:
(i) שו"ע: סמוך לביה"ש
(1) אם לא הפסיקה לפני ביה"ש:
(a) ר' משה: יכולה להפסיק עד ט' דקות אחרי שקיעה
(b) רע"י: יכולה להפסיק עד ט"ו דקות אחרי שקיעה
(d) אם כבר התפללו ערבית:
(i) תה"ד: אם התפללו הקהל, אינה יכולה להפסיק
(ii) מהרי"ל: חולק ומתיר להפסיק אז
(iii) רמ"א: מביא ב' הדעות, ולכתחלה יחמיר ובדיעבד אין לחוש
(e) אם צריכה בדיקה כל ביה"ש:
(i) או"ז, רא"ש: משמע דא"צ
(ii) רשב"א ושו"ע: לכתחלה תעשה מו"ד
(1) ערה"ש: ר"ל להגיד לה שזו חומרא שיש לנהוג, אבל לא לומר דזה מדינא
(2) בדה"ש: אם כואב לה או חוששת שתראה דם מכה עי"ז, א"צ כל ביה"ש
(3) רמ"ו: באמת אין לנו מו"ד בזה"ז, דתחיבת עד אינו מו"ד
(f) הפס"ט ביום שראתה בו:
(i) או"ז ורא"ש: יכולה
(ii) חור"ד: משמע מרש"י ותוס' דאינה יכולה אלא ע"י מו"ד (ויש ספק אם כל יום הוא יום א', לכן צריכה מו"ד כל יום שתפסוק, לעיכובא)
(iii) סד"ט: פוסל בדיקת שחרית ביום שראתה בו
(iv) לחו"ש: מביא המון ראשונים דס"ל דבדיקת שחרית מהני ביום שראתה בו
(v) בדה"ש ורמ"ו: ביום שראתה בו, לכתחלה תבדוק במנחה
(g) לבישת לבנים:
(i) רוקח: תלבש לבנים אחר הפס"ט, וסדינים לבנים
(ii) רא"ש: לא מזכיר לבן, רק נקי
(iii) שו"ע: פסק כרוקח אבל לא הזכיר לבן, רק נקי; ובדיעבד אינו מעכב
(iv) ערה"ש: לא מזכיר לבן, רק נקי
(1) רע"י: מדייק דהיו מקומות שלא הצריכו לבן, רק נקי
(h) בדקה ומצאה טומאה, אם צריכה להמתין אח"כ לבדוק שוב:
(i) חזו"א: מצאה טומאה ורחצה ובדקה, אין זה הפס"ט
(ii) בדה"ש: מקיל בציוור הנ"ל, דהפוסקים לא הזהירו על הדבר, והיה להם למחות אם יש איסור
(iii) רע"י: לא היתה כוונת חזו"א להחמיר אלא באשה דשם, שהיו לה אבעבועות שמוציאות דם
(iv) רש"א: תמתין 15 דקות כדי לבדוק שוב; אבל הנשים אינן נוהגות להמתין
(i) יש לה מכה, אם יכולה להפסיק בטהרה:
(i) בדה"ש: מח' אחרונים, לחור"ד וחת"ס ועוד אין לה תקנה, אבל יש מקילים אם מוצאת תמיד בצד אחד, וצ"ע למעשה
(j) הפס"ט לכלה:

(i) רמ"ו: א"א לעשות חו"ס ועד מקום דישה, לכן תעשה מה שיכולה לעשות, ואמרו ר' דוד ליפשיץ ור' אהרן סולובייצ'ק דבאמת בדיעבד סגי בקינוח

(19) חובת הבדיקה בז' נקיים: עיין בסיכום

(20) דין פולטת שכבת זרע: עיין בסיכום

(21) יולדת:

(a) אם לידה סותרת בז"נ:

(i) רא"ש בשם בה"ג ורס"ג ושאלתות ור"ח ור"ף: עולה ואינה סותרת, וכן משמע מרש"י

(ii) רא"ש בשם ר"י: אינה עולה ואינה סותרת

(iii) רא"ש: בזה"ז כל הנשים יולדות בזוב, וצריכות ז"נ, וימי טומאה עולין לה אם אינה רואה בהן

(b) אם דם טוהר מותר:

(i) רא"ש, רמב"ן, ראב"ד: אסרו כל דם טוהר

(1) רא"ש: הטעם משום דיש יולדות בזוב דצריכות ז"נ ואתו למטעי

(2) ראב"ד: הטעם משום דאתי למטעי בין ימי טהרה וימי טומאה

(3) רמב"ן: הטעם משום חומרא דר"ז

(ii) רמב"ם: תלוי במנהג

(iii) בה"ג, שאילתות: דם טוהר מותר

(1) רא"ש: במקום שנהגו לבעול על דם טוהר, צריכים לפרוש ליל מ"א או פ"א כדי לעשות

היכר לימי טומאה

(c) נישואין לנדה:

(i) רמב"ם: חופת נדה אינה חופה, דחיבת חופה קונה, וספק בגמ' אם צריך חופה הראויה לביאה

(1) ב"י: ולרמב"ם אינו מברך ברכת חתנים עד שתטהר, ואם עבר ועשה כן אינו חוזר ומברך

(2) הרה"מ: כתבו ר"י מגאש וכמה גאונים דאין ראוי לנדה ליכנס לחופה, אבל באמת המנהג

הוא לישא נדה, רק שאין מתייחדין

(ii) ר"ן: וכן משמע מר"ף כמו רמב"ם, אבל בסוגיות אחרות משמע להיתר, ונראה דלא שאלו אם קונה אלא לענין תוספת כתובה

(iii) רא"ש: כמו ר"ן, חופת נדה קונה

(iv) הגה"מ בשם סמ"ק: מתירים עכשיו לכנוס נדות, רק יודיעו לחתן

(v) ר' יחיאל: מחמיר כרמב"ם משום דמשא אין חופה קונה אא"כ ראויה לביאה

(vi) דגמ"ר: באמת גם לדין אסור לכנוס אשה שלא ספרה ז"נ, וכן משמע מט"ז וש"ך; אבל בזה"ז כולן

נדות מה"ת, ואין חשש קל של דם חימוד (דחוששין שמא יבעול על זה) אלא איסור חמור של נדה,

לכן מותר לכונסה אע"פ שלא ספרה ז"נ, ומביא ראב"ן דאין הצרכת ז"נ בתבעוה אלא עצה טובה

כדי שתהיה טהורה לביאה

(22) טבילה בזמנה מצוה:

(a) ר"ח ור' אליהו ובה"ג ואו"ז וגאונים וסה"ת: טבילה בזמנה מצוה (וכן משמע בירושלמי)

(i) תוס': אבל כולן היום טובלות שלא בזמן, דסופרות ז"נ

(ii) מרדכי וטור: אף לנשי דידן, שייך טבילה בזמנה, דזמן טבילה שלהן היא אחר ז"נ

(b) ר"ת: טבילה בזמנה לאו מצוה

(i) מרדכי: ולכן אין לטבול בשבת וי"כ; אבל המנהג הוא לטבול בשבת וי"כ משום טבילה בזמנה

(ii) ב"י: באמת מותר לטבול בשבת וי"כ אף דטבילה בזמנה אינה מצוה, והא דאין נשים טובלות אם

אין בעליהן בעיר מוכיח דהמנהג הוא דטבילה בזמנה לאו מצוה

(iii) דרכ"מ: מביא תה"ד דמותר לטבול בשבת וי"ט אף לר"ת משום פו"ר או עונה, אבל נוהגות לא

לטבול בשבת אא"כ בעלה בעיר ולא היתה יכולה לטבול מקודם

(iv) שו"ע: אם בעלה בעיר, מצוה לטבול משום פו"ר

(v) רמ"א: מותרת לטבול בליל שבת אם בעלה בעיר, וי"א דאם היתה יכולה לטבול קודם, אסור

בשבת, וכן במוצ"ש אסור משום הרחקת טבילה מחפיפה, אבל במקום שאין מנהג יש להקל

(1) בדה"ש: המנהג הוא להקל בכל גוונא לטבול בשבת אף אם היתה יכולה מקודם, וכן

במוצ"ש

(2) טבילה בשבת בחמין:

(a) חכ"צ: אסור, אבל מותר בפושרין, או במוצ"ש, או לטבול סמוך לערב ותחזור לביתה

אחר חשכה

- (b) פ"ת: יש מלמדין זכות על הטובלות בשבת בחמין
 (c) בדה"ש: יש אוסרים, ויש מתירים משום דמצטער מותר לרחוץ בחמין, וכן המנהג, אבל אין לשהות שם

(23) זמן טבילה: עיין בסיכום

(24) הרחקות:

- (a) אכילה על שולחן אחד:
- (i) משנה שבת גבי זב וזבה
 - (ii) רמב"ם: משמע דאין איסור אלא על קערה אחת
 - (iii) רא"ש: לא אסרו אלא בזמן שאכלו על שולחנות מיוחדות לכל אחד. ויש עושים היכר
 - (iv) ראב"ד, רמב"ן, רשב"א, ר"ן, סמ"ג, סה"ת: אסור על שולחן אחד, אבל ע"י היכר מותר
 - (v) ר' ירוחם: יש עושין היכר, ויש שמשנים מקום האשה להיכר
 - (vi) הג"א בשם ר"י, שלט"ג, רמ"א: אם רגילים לאכול בקערה אחת, מותר ע"י שיאכלו בקערות נפרדות
 (1) ב"ח: אין היתר דרמ"א הנ"ל א"כ יש אחרים אוכלים עמם על אותו השולחן, וש"ך חולק
 - (vii) ט"ז: קערה ציבורית שהכל לוקחים ממנה ושמים על קערה שלהם, אין זו אכילה בקערה אחת
 (1) משאת בנימין: אם כולם (הוא, אשתו, ואחרים) אוכלים מקערה אחת, מותר
 (2) פ"ת: אסור, דהא אוכל משיירי אשתו
 (3) רע"י: לא שייך שיירי אשתו אלא במאכל שלה בלבד, אבל זה מאכל של כולם
 - (viii) בדה"ש: אף אם יש אחרים עמם, עדיף לעשות היכר, אבל יש על מי לסמוך להקל בזה
 - (ix) רע"י: אם אחרים אוכלים עמם, א"צ היכר
- (b) אכילת ושתיית שיירים:
- (i) שו"ע: אסור לשתות שיירי כוס שלה, אבל היא מותרת בשלו
 - (ii) רמ"א: י"א דאסור לו לאכול שיירי מאכלה כמו דאסור בשיירי כוס שלה
 - (iii) בדה"ש: רק החתיכה שאכלה נחשבת לשייריה, אבל בחתיכות קטנות הכל אחד; ואם החתיכה אינה לאדם אחד, כמו ככר לחם, אין השאר נחשב לשייריה, וכן במלח וסוכר וחמאה
 - (iv) ב"ח בשם מהר"ש: כיון דלמדו שיירי מאכלה משיירי כוס, גם אסור לה להביא מאכלים לפניו
 (1) ב"ח: חולק על מהר"ש, משום יראים, ואין איסור אלא ביין, וכאין אין הקערה מיוחדת לו. אבל לב"ח אסורה להביא לו קערה המיוחדת לו
 (2) ט"ז: חולק על חומרת הב"ח, דבאמת אין זה חבה, אלא טורח
 (3) חכמ"א: אסור לה לבהיא לו שום משקה או מאכל המיוחד לו
 (4) רע"י: אין איסור להגיש לו אלא יין בלבד
 - (v) רמ"א וט"ז: אם אדם אחר אכל או שתה בינתיים, מותר לאכול ולשתות משיירי אשתו
 - (vi) כל הראשונים: מותרין לשתות זה אחר זה בכוס, אם לא שתתה בפניו, או שהוא שתה תחלה, או הורק מכלי לכלי אחר (אף אם הוחזר לכלי הראשון)
 (1) ב"י: נוהגים לשתוף את הכוס בינה לבינו
 (2) ש"ך: אין כן מנהגינו
- (c) הושטה:
- (i) האיסור הבסיסי:
 - (1) רש"י: היה נזהר ע"פ מעשה דאותו תלמיד
 - (2) תוס', סמ"ג, סה"ת: מותר, ואין ראייה מאותו מעשה, אבל המחמיר תע"ב
 - (3) רשב"א ורא"ש וטור: לא יקבל שום דבר מידה
 - (4) רמב"ם: משמע דמתיר
 - (5) ר' ירוחם: ראוי להחמיר כרש"י, ואף בדבר ארוך, שמא יגע בה (וכן פסק ש"ך)
 - (6) יראים: אין איסור א"כ יש גם מזיגה והושטה ביחד
 - (7) בדה"ש: ב' חששות בהושטה: (1) חבה (2) נגיעה
 - (ii) מצבים מיוחדים:
 - (1) זריקה:
 - (a) פרישה ורמ"א: אסור (והגהה שם חלק על זה)
 - (b) סד"ט: אף לזרוק למעלה אסור
 - (c) רע"י: מעיקר הדין מותר והמחמיר תע"ב, ולאשכנזים אם יש צורך מותר לזרוק למעלה
 - (2) בשמחות:

- (a) בדה"ש: בחופת נדה, נוהגין שישים את הטבעת על אצבעה (ובאמת עדיין אינה אשתו)
- (b) רע"י: ברית מילה: לספרדים מותר בב' כריות, לאשכנזים אסור
- (3) בדה"ש: ריטב"א מתיר להושיט בשינוי, אבל קי"ל דאסור; וגם אסור להגביה או למשוך או לדחוף ביחד, או לשים דבר בתוך כלי שהאחר אווז בו (ולרמ"ו מותר)
- (4) אם תתבייש לפני רבים או יש צורך גדול:
- (a) אג"מ ובדה"ש: אסור להושיט אף אם ירגישו רבים שהיא נדה ותתבייש
- (b) רע"י וציצ"א: מותר לשאת דבר יחד (כמו עגלה של תינוק) אם יש צורך (כמו קומה גבוהה), דהרבה ראשונים כתבו דאין זה איסור ממש, רק תע"ב
- (5) העברת תינוק:
- (a) תשב"ץ: מותר להושיט תינוק, אבל לא אם הוא חולה או כפות או קטן מאד
- (b) רע"י: המחמיר תע"ב
- (c) רמ"ו: מותר, דתינוק נחשב לחולה
- (d) הרחצת פניו ידיו ורגליו:
- (i) כל הראשונים: לא תשפוך לו מים לרחוץ פיו"ר
- (ii) ט"ז: אבל מותר למלא כלים מים בשבילו
- (iii) ש"ך: מביא ר' יונה דזה אסור
- (iv) בדה"ש: אף לפתוח את הברז לבעלה, אסור
- (e) שכבה על מטתה:
- (i) רא"ש בשם ראב"ד בשם ר' האי, ורשב"א, ורמב"ן: אסור אפילו כשאינה במטה
- (ii) טור ושו"ע: לא ישב על מטתה אפילו שלא בפניה (ב"י: משום הרהור)
- (1) ב"ח: באמת יש ט"ס, ולא אסר הטור ישיבה
- (2) ט"ז: אין כאן ט"ס
- (3) ש"ך: מגן על ב"ח
- (4) ט"ז: ואסור לה לשכב במטתו לפניו, אבל מותר לה לשבת על מטתו
- (iii) מרדכי בשם מהר"ם: אסור שהמטות יגעו זב"ז
- (1) בדה"ש: ואף headboard משותף מחובר, אסור
- (2) בדה"ש: נו"נ לענין bunk bed, דאף דאין נראה כמטה אחת, מ"מ מתנדנד
- (3) רע"י: high-riser שהמטה השנייה אינה עולה, מותר אף אם נוגעים זב"ז, דניכר דהן ב' מטות
- (iv) ר' ירוחם בשם ר"ש ברשב"ץ: מטה רחבה, שלא יתקרבו זל"ז, מותר לשכב בה בשמיכות נפרדות
- (1) ורמ"א ור"פ אוסרים
- (f) ישיבה על כסא ארוך ביחד:
- (i) מרדכי בשם צפנת פענח בשם רש"י: אסור
- (ii) תה"ד: זו חומרא בעלמא, וגדול אחד התיר לעשות כן אם הכסא מחובר לכותל. ובעגלה מותר, דאין בזה חבה, דהא אנשים שאינם מכירים זא"ז הולכים בעגלה ביחד, אבל לטיול במקומות יפים לא ברור להתיר (רמ"א אסור)
- (1) ערה"ש: אף לטייל ברגל אסור
- (2) בדה"ש: מותר, אבל יש למעט בזה
- (iii) ארחות חיים ורמ"א: אסור כיון דינענע, ומשמע דאם מחובר, מותר, או אם אחר יושב ביניהם
- (1) בדה"ש: טעם איסור מתנדנד, משום הרגל או משום דהוי כנגיעה
- (iv) אגודה: מותר בקרון או ספינה קטנה המתנדנדת אם אחר מפסיק ביניהם או איזה חפץ
- (v) ב"י: הספרדים אינם מחמירים לאסור ישיבת ספסל
- (g) שימוש לחולה:
- (i) כשהאיש חולה:
- (1) טור בשם רא"ש: אין לו מי שישמשנו, מותרת, אבל לא תרחץ לו פיו"ר
- (a) ב"י: באמת לא ברור מה ההיתר, דהא אף באינו חולה משמשתו בכל המלאכות, ואולי י"ל דמותרת למזוג, או הרחצת פיו"ר, או הושה, וכן משמע בתה"ד
- (b) תה"ד: אף נגיעה שאין בה חבה (כמו להקימו) מותר, אבל רק בחולה הוא, דתשש כחו
- (c) בדה"ש: מותר להושיט, ולהקימו (וטוב ליזהר מנגיעה) אם אין אחר, וא"צ לשכור אחר
- (ii) כשהאשה חולה:
- (1) רמב"ן, תה"ד: אם בעלה רופא, אסור למשש הדפק, ומשמע אף אם אין רופא אחר, אבל במקום פק"נ משמע דמותר

- (2) ב"י: היינו רמב"ן לשיטתו דקירבה דרבנן, אבל לרמב"ם אולי אסור אף בפק"נ משום עריות
 (a) ש"ך: באמת גם לרמב"ם מותר, דאין אביזרא דג"ע אלא דרך חבה
 (b) תוה"ש: חולק על ש"ך ומסכים עם ב"י דלרמב"ם אסור
 (3) רמ"א: אם צריכה הרבה, ואין אחר, מותר לו אף לנגוע בה
 (a) בדה"ש: דס"ל דאם אינו דרך חבה, אין איסורו אלא מדרבנן, והתירו משום רפואה
 ומשום דעסוק במלאכתו. ואולי אף למחבר מותר ע"י בגד, ד"א שהוא רק מדרבנן
 (b) בדה"ש: וצריך לשכור לה משרתת, רק דאם א"א, מותר לו לעשות בעצמו
 (c) בדה"ש: ומותר לו להביא לה מים למצה (כמו נט"י) או רחיצה, ואם צריכה שירחוץ
 אותה וא"א בע"א, מותר אם היא מסוכנת
 (4) למשש לה הדופק:
 (a) שו"ע: אסור
 (b) רמ"א: מותר אם אין אחר והיא מסוכנת
 (c) בדה"ש: מביא רדב"ז להתיר אף באין סכנה, אבל חכמ"א החמיר, וצ"ע לדינא
- (h) הסתכלות באשתו נדה:
 (i) גמ': לא יסתכל במקום התורף
 (ii) רשב"א וטור: אסור במקומות המכוסים (ב"י: ס"ל דכל מקום מכוסה הוי מקום התורף)
 (iii) ב"י: משמע דמותר להסתכל במקומות שאין דרכה לכסות, וכן משמע מרמב"ם דמותר להסתכל
 (iv) נו"ב: אם אין אחר כלל שישגיח עליה בשעת טבילה ולדחפה תחת המים, בעלה יכול לעשות כן
 (v) ר' משה: מותר להסתכל במקומות שהיא רגילה לגלות בבית
 (vi) רע"י: מותר להסתכל במקומות המכוסים, אבל המחמיר תע"ב
 (i) בגדים מיוחדים:
 (i) רש"י וטור ושו"ע: ראוי לה ללבוש בגדים מיוחדים להזכיר לה ולו שהיא נדה
 (ii) תוה"ש: תמה על שו"ע דאין הטעם בגמ' כדי להזכיר שהיא נדה, אלא כדי שלא תלבש בגדים אלו
 בטהרתה ותתגנה עליו. ומעיר דמותר ללבוש בגדים נאים
 (j) מזיגת הכוס:
 (i) יראים: אין איסור אא"כ מוזגת וגם מושיטה
 (1) בדה"ש: פסק כיראים במקום צורך
 (ii) הגה"מ: אין איסור אלא מזיגה במים, אבל מן הכלי מותר, דאין בזה חבה, אבל על השולחן אסור
 (iii) רשב"א: משמע דס"ל דלא אסרו אלא בין, אבל שאר משקים מותר
 (iv) טור: אסורה למזוג לו כוס ולהניחו לפניו על השולחן אא"כ תעשה היכר (כגון יד שמאל)
 (v) רשב"א וטור ושו"ע: וכן הוא אסור למזוג לה
 (1) בדה"ש: צ"ע אם מותר לו לעשות כן שלא בפניה, דהא יש לו היכר כיון ששינה
 (vi) ראב"ד בשם שאילתות, וטור ושו"ע: אפילו לשלוח לה כוס של יין אסור אם הוא מיוחד לה
 (1) בדה"ש: יש מתירים אם הוא או אחרים כבר שתו, וצ"ע
 (vii) ב"י ורמ"א: נראה דמזיגה מותר שלא בפניו, כמו הצעת המטה
 (1) ב"ח: אף אם מזגה שלא בפניו, אסור לתת על השולחן בפניו
 (2) ש"ך: אינו מוכרח כב"ח
 (3) בדה"ש: ראוי לעשות שינוי. ואם מחזיר פניו לאחוריו, חשיב שלא בפניו
 הצעת המטה:
 (k) (i) כל הראשונים: מותר בהצעה שיש בה טורח ואינה דרך חבה, אבל פריסת סדינים וכו' אסור, ושללא
 בפניו הכל מותר
 (l) האם יש חילוק בין ימי ראייתה וימי ליבונה?
 (i) גאונים ורמב"ם וראב"ד וסמ"ג ותוס' ורשב"א ורא"ש טור ושו"ע: אין שום חילוק
 (ii) ר"ח ורש"י: יש הבדלים
 (iii) רמ"א: י"א דבימי ליבונה מותר לאכול בקערה אחת, אבל יש להחמיר
 (1) ש"ך: יש מתירים ביום ז' של ז"נ או אחר ז"נ לפני טבילה, לזרזה לטבול
 (2) בדה"ש: יש להמיר לא לעשות כן
 (iv) [ר"ת וסה"ת: היו רגילים לטבול אחר ז' מראייתה ואז שוב אחר ז"נ, זכר לנדה דאורייתא]
 (m) לשמוע קול זמר של אשתו נדה:
 (i) פ"ת: נראה דאסור, וצ"ע
 (ii) בדה"ש: אסור
 (iii) רמ"ו: מותר
 (iv) רע"י: מותר, כמו הסתכלות, כיון דמותרת לו לאחר זמן, וכ"ש להשתיק תינוק, והמחמיר תע"ב

- (25) פרישה סמוך לוסת:
- (a) מח' ר' יהודה ור' יוסי אם חייב לפרוש רק בשעת וסת או כל העונה, ור'א פסק כל העונה, דרשה וסתות דאורייתא או דרבנן:
- (i) (1) רא"ש, רשב"א, ראב"ד: קי"ל וסתות דרבנן, לכן אם לא בדקה בשעת וסתה ובדקה אח"כ ומצאה טהורה, טהורה (בדה"ש: וכן ס"ל למחבר)
- (2) רא"ה: אף למ"ד וסתות דרבנן, מ"מ משעת הוסת עד סוף העונה אסור מה"ת
- (3) ריטב"א בשם רמב"ן: פרישה בחצי שעה סמוך לוסתה היא דאורייתא
- (4) נו"ב: הא דוסתות דרבנן, ר"ל דאם לא בדקה עד אח"כ ומצאה טהורה, טהורה, אבל מ"מ הפרישה בשעת וסתה היא דאורייתא
- (5) חת"ס: לכו"ע, באשה שאין לה וסת קבוע, וסתות דרבנן (רא"ה ורז"ה: משמע דס"ל דאם יש לה וסת קבוע ושינתה פ"א, חוששת ליום השינוי מה"ת)
- (6) ש"ך: לר"פ, וסתות דרבנן, לכן גם הפרישה דרבנן
- (ii) חייב לפרוש כל עונת הוסת:
- (1) ש"ך, ב"ח: פוסק כאו"ז והגש"ד ומהרי"ל דחייב לפרוש גם בעונה קודם לעונת הוסת
- (2) רמ"ו: הפוסקים מקילים, וכ"כ חזו"א (ואולי תחשוש לכן רק אם יש לה וסת קבוע)
- (iii) אם וסתה בהנץ החמה:
- (1) אם לא ברור מתי התחילה ראייתה:
- (a) רא"ש בשם ראב"ד: י"א דאסורה כל הלילה וכל היום, וי"א דאסורה רק ביום,
- (b) שו"ע: אינה אסורה אלא ביום
- (c) בדה"ש: האחרונים החמירו לאסורה גם בלילה שלפניו (וכן אם ראתה ברגע השקיעה), אבל אם קמה מלוכלכת בדם, חזקתה שראתה רק עכשיו ביום
- (2) אם נמשכה ראייתה מלילה ליום:
- (a) רא"ש: לראב"ד אסורה בלילה ושיעור הנמשך ביום, וי"א אסורה כל הלילה וכל היום
- (b) שו"ע: אסורה בלילה ושיעור הנמשך ביום
- (iv) אם רגילה לראות ב' או ג' ימים:
- (1) רא"ש ורז"ה: א"צ לפרוש אלא בתחילת הוסת
- (2) ראב"ד: אסורה כל משך ראייתה
- (3) שו"ע: אזלינן בתר תחילת הוסת
- (a) בדה"ש: וא"צ להחמיר כשיעור הנמשך, לש"ך משום דאין הכל ראייה אחת כל ג' ימים, דפוסקת, ולט"ז ואחרים לא שייך לקרוא לזה תחלת ראייה אם נמשך כמה ימים
- (4) הגה"מ בשם ריב"א, רמ"א: אשה שאין לה וסת, אלא משנה וסתה להקדים או לאחר ב' או ג' ימים, כפי מה שרגילה לשנות יפוש בזמן הגעת הוסת ב' או ג' ימים
- (a) ש"ך: ר"ל, יש לה וסת קבוע ושינתה וראתה ביום אחר, תחשוש לשניהם
- (b) נו"ב: ר"ל, תמיד רואה בין ג' ימים אלו, לכן כולן חשיבו כוסתה, וחייבת לפרוש בכולם
- (c) חו"ד: ר"ל אם קבעה וסתה קבוע בנפרד על כל ג' ימים אלו
- (d) בדה"ש: יש לסמוך להקל כש"ך, אבל יש לבדוק קודם ואחר תשמיש בימים אלו
- (v) בדיקה בשעת הוסת:
- (1) בדה"ש: א"צ עד מקום שהשמש דש, רק חו"ס עד מקום שיכולה להגיע
- (2) בדה"ש: אם יש לה וסת קבוע, תבדוק בתחלה ובסוף וגם אחר הוסת
- (3) רמ"ו: אם יש לה וסת קבוע, מביא חזו"א דא"צ לבדוק אלא פעם אחת בתוך העונה
- (4) בדה"ש: אין לה וסת קבוע, בעו"ב תבדוק בתחלת הלילה, בבוקר, ובסוף הוסת, וגם אחריו, בין אם ראתה ביום או בלילה
- (5) בדה"ש: בוסת שאינו קבוע, י"א דא"צ לבדוק, אבל יש להחמיר
- (6) רמ"ו: באמת א"צ לבדוק בוסת שאינו קבוע כלל; ובוסת קבוע, אם אינה רוצה להיות טהורה אח"כ, באמת א"צ לבדוק
- (vi) מה אסור בשעת וסתה:
- (1) רש"י, רמב"ן, ראב"ד, רשב"א, טור: אין אסור אלא תשמיש, אבל שאר קריבות מותר
- (2) תה"ד: אף שאר קריבות אסור
- (a) ב"י: ודאי לא ראה תה"ד את דברי כל הני רבוותא הנ"ל
- (b) שו"ע ורמ"א: שאר קריבות מותר
- (c) ב"ח: המחמיר תע"ב
- (vii) היוצא לדרך חייב לפקוד את אשתו אפילו בעונה הסמוך לוסתה:
- (1) מרדכי בשם ר"ת: היינו בדברי ריצוי
- (2) ר' שמשון, שאילתות, ר"י: אף בתשמיש, דסתות דרבנן

- (3) שו"ע ורמ"א: מותר אף בתשמיש, אבל המחמיר תע"ב
- (a) בדה"ש: באמת לרמב"ן פרישה בשעת וסתה מה"ת, וכן לרא"ה אחרי שעת הוסת, לכן אם יש לה וסת קבוע יש להמיר לאסור תשמיש, אבל אם אין לה וסת קבוע יש להקל
- (viii) אם יש לה וסת הגוף, מתי צריכה לפרוש:
- (1) מרדכי: אינה אסורה עד שתרגיש סימני הוסת
- (b) אם אשה צריכה לבדוק לפני תשמיש:
- (i) משנה: העסוקה בטהרות צריכה לבדוק שחרית וערבית, וכן כשעוברת לשמש את ביתה
- (ii) גמ': ר"י אמר שמואל: אבל באינה עסוקה בטהרות, א"צ בדיקה לתשמיש
- (1) גמ': ר' אבא בר ירמיה: לשמואל, אפילו אם אין לה וסת, כל לבעלה לא בעיא בדיקה
- (iii) ר"מ ורחב"א חולקים באשה שאין לה וסת, דלר"מ אסורה לעולם, ולרחב"א משמשת בב' עדים, ואר"י אמר שמואל דהלכה כרחב"א, אבל לא ברור אם מדובר בעסוקה בטהרות
- (1) רש"י, מרדכי בשם ר"י + רשב"ם + מהר"ם: מדובר בעסוקה בטהרות, אבל לבעלה לא בעיא בדיקה
- (2) ר"ח, מרדכי בשם ר"ת: מדובר באינה עסוקה בטהרות, וקיי"ל דצריכה בדיקה לבעלה
- (3) רא"ש: נראה כרש"י, אבל לא מלאו לבו לחלוק על ר"ח
- (4) ר"ף: מדובר כאן לענין רמ"ת, לא לענין אם צריכה בדיקה תמיד לפני תשמיש, לכן תבדוק ג"פ כן ואז מוחזקת שאינה רמ"ת
- (5) תה"ד, שו"ע: אם יש לה וסת שלילי, א"צ לבדוק בזמן שהיא מסולקת, אף לר"ח ור"ת
- (a) בדה"ש: ווסת זה נקבע ע"פ הפחות שבג' ראיות האחרונות
- (b) בדה"ש: וסת שלילי ליותר מל' יום אינו פוטר מלפרוש בעו"ב
- (c) בדה"ש: מביא י"א דאם נופל יום וסת שאינו קבוע בתוך וסת שלילי שלה, א"צ לפרוש, אבל לבדה"ש יש להחמיר.
- (i) רמ"ו: מביא ר' משה וסד"ט להקל, וכן יש לסמוך להקל
- (6) שו"ע: פסק כר"ף, אבל מביא דעת רמב"ם ורא"ש
- (7) ש"ך: באמת גם ר"ף ס"ל כרש"י, דאם אין לה וסת א"צ בדיקה לבעלה
- (a) בדה"ש: האחרונים חלקו על הש"ך, אבל אם נהגו כמותו יש להם על מי לסמוך
- (b) רמ"ו: יש לעשות כמו ש"ך, ונדמה דכן ס"ל לר' משה
- (c) אשה בחזקת טהרה:
- (i) גמ': הבא מן הדרך, אשתו בחזקת טהרה, אבל רק בתוך עונתה. ור' יוחנן ס"ל דבעלה מחבש ימי וסתה ובא עליה, אבל רק אם יש ספק אם ראתה, אבל אם ודאי ראתה, צריך לשאול אותה
- (1) רא"ש ור"ן: לחשב ימי וסתה היינו לחשב מספיק זמן שתוכל לספור ולטבול
- (2) רמב"ם ור"ף: לא הצריכו מספיק זמן שתוכל לספור ולטבול
- (3) שו"ע: כרא"ש ור"ן (ווסת קבוע שוה לעו"ב)
- (4) שו"ע: יש לה וסת לזמן וקפיצות, יכול לתלות שלא קפצה, אבל אחר עו"ב צריך להמתין עד שיעור שתוכל לספור ולטבול (והיא חייבת לפרוש בעו"ב)
- (5) בדה"ש: חו"ד פסק דאם יש לה וסת קבוע, צריכה להגיד לבעלה שלא ראתה, ואף לחו"ש שחלק על זה לענין "טבלתי" יודה כאן
- (6) שו"ע: אם היתה טמאה, אסורה לו עד שתאמר טבלתי
- (a) בדה"ש: ויש להחמיר דלא סגי שתשכב אצלו
- (26) וסתות:
- (a) לא ראתה ג"פ בוסתה הקבוע:
- (i) ראב"ד, רא"ש: א"צ לחשוש לו. ואם לא קבעה וסת אחר, ואז ראתה בוסתה, חזרה לוסתה
- (ii) רש"י, רמב"ם, רמב"ן, ר"ן, רז"ה: לא ראתה בוסת קבוע ג"פ, נעקר לגמרי (ורש"י לא כ"כ ברור)
- (iii) שו"ע: שינתה פעם או פעמיים ליום אחר ואז ראתה בוסתה, אין וסתה נעקר. ואם ראתה ג"פ ביום אחר, או לא ראתה בוסתה ג"פ ולא ראתה בזמן אחר, וסתה נעקר, אבל חוששת לו כשתראה
- (1) בדה"ש: הרבה ראשונים חולקים על השו"ע בזה, וס"ל דאם לא ראתה ג"פ, וסתה חלף הלך לו, לכן אם יש סניפים אחרים, יש לצרפם להקל
- (2) ש"ך: אם יש לה וסת לכ', וראתה פעמיים רק בל', ואז ראתה בכ' ואז בל', אינה חוששת לל', דהפלגה קצרה עוקרת ארוכה
- (a) חו"ד: חולק על ש"ך, ומשמע דס"ל דקבעה וסת לל'!
- (b) סד"ט: חולק על ש"ך, דחוששת לל'

- (3) בדה"ש: אשה שיש לה וסת קבוע, ולא בדקה בו, ובדקה אח"כ ומצאה טומאה, חוששת שראתה רק אז, לכן חוששת לאותו יום כוסת שאינו קבוע, וחוששת שראתה בוסתה הקבוע, לכן אין זה נחשב כעקירה אחת של וסתה הקבוע
- (b) עקירת וסת שאינו קבוע:
- (i) ראב"ד ושו"ע: וסת שאינו קבוע, נעקר בפ"א אף אם לא ראתה ביום אחר
- (ii) בדה"ש: אבל אם ראתה לפני יום וסת שאינו קבוע, ונמשכה ראייתה לתוך יום הוסת, אינה נעקרה אם יש דבר שנקרא וסת החודש:
- (c) ראב"ד ורא"ש ורשב"א ושו"ע: יש דבר כזה
- (i) רמב"ן: אין דבר כזה, וכן משמע מרמב"ם, אבל אין ראייה מפורשת כנגדו, לכן בעל נפש יחוש לו
- (ii) ש"ך: באמת יש וסת החודש, ועו"ב היינו באמת יום החודש (ולא הפלגת ל' יום)
- (iii) אם ראתה לכמה ימים ג"פ, אם צריכה לעקור כל הימים ג"פ:
- (d) ראב"ד: ראתה לכמה ימים, וקבעה כן ג"פ, צריכה לעקור את כולם ג"פ, דהכל ראייה אחת, ועוד דמצוי הוא שמשנות וסתן כזה ולכן יש לחוש שאולי כולן נקבעו בנפרדש כוסתות קבועות
- (i) רז"ה: אינה חוששת אלא ליום ראשון של ראייתה
- (ii) רמ"א: ראתה בט"ו-י"ח בחודש, ואז ט"ז-י"ח, ואז י"ז, י"א (טור ורמב"ן) שיש לה וסת דילוג וגם וסת שוה, אבל לרז"ה ורשב"א ורא"ש וראב"ד הולכין רק אחר תחילת הראייה וכן עיקר
- (iii) בדה"ש: אבל אם ראתה בי"ז לחודש ואז י"ז ואז ט"ז-י"ז, יש לה וסת
- (1) אם הפלגה קצרה עוקרת הפלגה ארוכה:
- (e) ראב"ד: אין הפלגה קצרה עוקרת ארוכה (אבל אפשר שחזר מזה במהדורא בתרא)
- (i) ט"ז: הפלגה קצרה אינה עוקרת ארוכה (לכן אם ראתה בר"ח ובכ', חוששת לר"ח; ואף אם ראתה בו, חוששת לט')
- (ii) ש"ך: הפלגה קצרה עוקרת ארוכה (ובציוור הנ"ל, אינה חוששת לט', דנעקר ע"י ראיית ר"ח)
- (iii) בדה"ש: מסכים עם ט"ז דהפלגה קצרה אינה עוקרת ארוכה, אבל מ"מ אינה חוששת לט', דהא צריכה למנות ההפלגה מראייתה האחרונה, לכן חוששת להפלגת כ' יום
- (iv) בדה"ש: ראתה אחר כ' ימים, ואז אחר י' מזה, ואז אחר כ' מזה, ואז אחר כ' מזה, קבעה וסת להפלגות של כ', דלא נעקרה הפלגה הראשונה של כ' ע"י הפלגה קצרה של י' שבאה אח"כ
- (v) בדה"ש: אם יש לה וסת לכ"ה ימים, ואז קבעה וסת לכ' ימים, י"א דוסת כ' עוקרת וסת כ"ה, דלא מסתבר דצריכה לחשוש לעולם לוסת של כ"ה, אבל מ"מ אם תראה לכ"ה ימים חוזרת לוסתה, וי"א דאין וסת של כ' ימים עוקרת וסת כל כ"ה ימים בכלל
- (vi) אם הראיות צריכות להיות באותה עונה כדי לקבוע וסת:
- (f) ראב"ד ושו"ע: אין וסת נקבע אא"כ כל הראיות באותה עונה
- (i) נו"ב: נו"נ אם ללכת אחרי הפלגת עונות או ימים, ומשמע דאזלינן בתר ימים לענין ההפלגה, אבל ביום החשש, אין חוששין אלא לעונה שראתה בה
- (ii) בדה"ש: בוסת ההפלגה, אין הראיה הראשונה צריכה להיות באותה עונה של הג' ראיות שאח"כ, וחזו"א חולק בזה
- (1) ענייני עו"ב:
- (g) ש"ך: עו"ב היינו באמת וסת החודש
- (i) אם עו"ב היינו יום ל' או יום ל"א:
- (ii) ש"ך: יום ל"א
- (1) גר"ז וכמה אחרונים: יום ל'
- (2) בדה"ש: יש להחמיר לל' וגם ל"א, ובשעה"ד יש להקל לפרוש רק ל"א, שהוא דעת ר"פ
- (3) רמ"ו: יש מנהג קדום לבדוק אור ליום ל', אבל מסברא יש לבדוק אור ליום ל"א
- (4) בדה"ש: אם ראתה פעם אחת וחוששת לעו"ב, ואז ראתה שוב לפני עו"ב, אינה חוששת לעו"ב מן הראייה הראשונה, דתמיד חוששין לעו"ב מראייתה האחרונה
- (iii) כמה עונות צריכה לחשוש לעו"ב:
- (iv) גר"ז וכו"פ: כל כ"ד שעות
- (1) סד"ט: רק בעונה שראתה בה
- (2) בדה"ש: יש להחמיר לפרוש כל כ"ד שעות, וצ"ע אם צריך להחמיר בזה גם לחומרת או"ז
- (3) רמ"ו: א"צ כ"ד שעות, וא"צ לבדוק
- (4) ראתה ע"י בדיקה:
- (h) בדה"ש: ראתה ע"י בדיקה, כתב שו"ע דה"ז כראייה לכל דבר, לכן אם סתרה תוך ז"נ, באמת היה נראה דצריכה לחשוש להפלגה ויום החודש ועו"ב, אבל אין כן המנהג כלל, אבל אם אירע כן ג"פ, קבעה וסת, וחת"ס הסביר דאין דרכה של אשה לראות וסתה אלא בפשע, לכן בפעם א' וב' תלינן שהוא מקרה
- (i)

- (ii) בדה"ש: אם יש לה וסת קבוע להפלגה קצרה מעו"ב, ופעם אחת לא ראתה בוסתה, חוששת לעו"ב, דאין לה יום לחשוש לו, והלעולם לא תראה (ול"כ רמב"ן ואשכול)? ומשמע מרשב"א ומחבר דא"צ להחמיר כן, ולמעשה א"צ להחמיר כן אלא בל', ולא בל"א וסת הגוף:
- (i) וסת הגוף בלבד:
- (1) ראב"ד ורא"ש: אינה חוששת עד שתרגיש את הוסת, ועוקרת ע"י שהיה לה הוסת ג"פ ולא ראתה (ולראב"ד אם בדקה בשעת וסת ולא ראתה, מותרת לאחר הוסת אם רגילה לראות כל הראיה תוך הוסת, אבל אם מן הוסת ואילך, אסורה כל העונה)
- (2) רמב"ן: קצת משמע דצריכה לחשוש בכל יום לחצי שעה, בשעה שהיא רגילה להרגיש את הוסת, ואחר הוסת מותרת מיד ע"י בדיקה, ואם לא בא הוסת א"צ בדיקה
- (a) שו"ע: אם רגילה לראות כל ראייתה בתוך הוסת, אז אם רגילה לראות בתחלת הוסת, אסורה כל המשכת הוסת, ואם בסופו, אסורה רק בסופו; אבל אם רגילה להמשיך ראייתה גם אחר הוסת, אסורה מן הוסת עד סוף העונה
- (i) חור"ד: אם רגילה לראות בתחלת הוסת, אסורה בעו"ב, שמא תפקה, אבל אם רגילה בסוף הוסת, אינה חוששת לעו"ב
- (3) רשב"א: אם יש לה וסת של מעשה (כמו קפיצות) או וסת הגוף, חוששת לעו"ב, משא"כ בוסת ימים (אף אם הוא ארוך מעו"ב)
- (a) משנ"ב: רק אם לא ראתה תוך ל' יום הוא דחוששת לעו"ב
- (ii) וסת הגוף ליום ידוע:
- (1) ראב"ד: אינה חוששת כל היום, רק אם מרגישה את הוסת, חוששת, ואם בדקה בשעת וסת ולא ראתה, מותרת לאחר הוסת אם רגילה לראות כל הראיה תוך הוסת, אבל אם מן הוסת ואילך, אסורה כל העונה
- (2) רא"ש ורמב"ן ורז"ה: חוששת ליום שבו ראויה להרגיש את הוסת, ואינה עוקרת אא"כ הוא יום הראוי וגם הרגישה את הוסת ולא ראתה
- (3) שו"ע: וסת הגוף ליום ידוע, אסורה כל עונת הוסת
- (a) ט"ז: באמת ר"ל דאסורה מהרגשת הוסת עד סוף העונה, אבל לפני הוסת, מותרת
- (b) גר"ז: אסורה כל העונה, דשמא תראה בשעת תשמיש, שהתשמיש ימהר את הדם
- (4) ב"י ושו"ע: רשב"א, רמב"ן, טור: אם יש לה וסת של מעשה (כמו קפיצות) וימים, או וסת הגוף וימים, חוששת לעו"ב
- (a) ש"ך: חולק, דאם יש לה וסת הגוף לימים, ה"ז ממש כוסת ימים בלבד, ואינה חוששת לעו"ב, ורק בוסת קפיצות וימים חוששת לעו"ב
- (j) וסתות במעוברת ומניקה:
- (i) גמ': מחלוקת ר"מ וחכמים אם מניקה היינו כל זמן שמניקה למעשה, או כל כ"ד חודש סתם
- (1) שו"ע: מניקה מסולקת כל כ"ד חודש, אפילו אם אינה מניקה את בנה
- (2) ר' משה: מניקה אינה נחשבת למסולקת אא"כ היא מניקה למעשה את בנה, ולרמ"ו כן יש לנהוג
- (ii) אם צריכה בדיקה בשעת וסתה:
- (1) גמ': אף למ"ד וסתות דאורייתא, מעוברת א"צ בדיקה
- (2) רשב"א, תוס', תוהרא"ש, רז"ה: משמע דא"צ לפרוש ממנה סמוך לוסתה, וגם א"צ בדיקה
- (3) ראב"ד: לכתחלה צריכה בדיקה
- (4) שו"ע: א"צ פרישה או בדיקה בשעת וסתה
- (iii) אם יכולה לקבוע וסת:
- (1) רמב"ן: מניקה יכולה לקבוע וסת
- (2) ראב"ד: מעוברת ומניקה אינן קובעות וסת
- (3) שו"ע: אינן קובעות וסת, אבל חוששת לראייתה כוסת שאינו קבוע
- (a) בדה"ש: י"א דאינה חוששת כלל עד שתראה ג"פ, ואז חוששת כוסת שאינו קבוע, אבל נוהגין להחמיר אחר ראייה אחת לחשוש לה כוסת שאינו קבוע; ויש מחלוקת אם צריכה לחוש לעו"ב
- (b) בדה"ש: מביא מקור חיים דאם רואה בוסתה הקבוע, אינה חוששת לו אלא כוסת שאינו קבוע, ויש בזה קולא, דאם היה לה וסת החודש, אינה חוששת עכשיו אלא ליום החודש, ואם להפלגה, אינה חוששת אלא להפלגה
- (iv) ממתני נחשבת כמעוברת?
- (1) שו"ע: משהוכר עוברת, היינו לאחר ג' חדשים

- (2) בדה"ש: אף אם נודע קודם לזה ע"י רופא, אינה מסולקת עד ג"ח (וכ"כ רעק"א). ומשעת הכרת העובר היא מסולקת, ותולין שעברו ג"ח; ואם ע"פ רופא ידוע שעברו ג"ח אבל לא הוכר עובר, היא מסולקת
- (3) ר' משה: אף לפני ג"ח היא מסולקת, דהא חזינן דאין רואות אז, וכן נראה לרמ"ו
- (v) אחרי כ"ד חודש, למה חוששת?
 (1) שו"ע: חוזרת לוסת הישן שלה, דאם היה לה וסת החודש, חוששת לאותו יום החודש, ואם להפלגה, אחרי ראייתה הראשונה חוששת לאותה ההפלגה
- (2) בדה"ש: י"א דאינה חוששת אלא לוסת קבוע, אבל יש להחמיר
- (3) בדה"ש: י"א דאחר מניקתה, אינה חוששת לשום וסת עד שתראה פעם אחת, אבל קשה להקל נגד השו"ע